

Ένα βιβλίο σταθμός στην ιστοριογραφία του Ολοκαυτώματος παρουσιάστηκε σε εκδήλωση του ΚΙΣΕ –αφιερωμένη στη «Νύχτα των Κρυστάλλων», που έγινε στο Πνευματικό Κέντρο της Ι.Κ. Αθηνών, στις 6.11.2014, με τη συμμετοχή διακεκριμένων καθηγητών και διανοουμένων. Ο λόγος για τον **Σταύρο Ζουμπουλάκη**, συγγραφέα και πρόεδρο του Εφορευτικού Συμβουλίου Εθνικής Βιβλιοθήκης Ελλάδος, την

Ρίκα

Μπενβενίστε

, καθηγήτρια Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, και τον

Νίκο

Μπακουνάκη

, δημοσιογράφο και Καθηγητή στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, που παρουσίασαν το βιβλίο του Σαούλ Φριντλέντερ «Η ναζιστική Γερμανία και οι Εβραίοι. Ι. Τα χρόνια των διώξεων 1933-1939, ΙΙ. Τα χρόνια της εξόντωσης 1939-1945», εκδ. Πόλις.

Την εκδήλωση προλόγισε ο πρόεδρος του ΚΙΣΕ κ. **Βενιαμίν Αλμπάλας** και συντόνισε ο δημοσιογράφος και γεν. γραμματέας του ΚΙΣΕ κ.

Βίκτωρ Ισαάκ Ελιέζερ

, ο οποίος παρουσίασε και τους ομιλητές με στοιχεία από τη σταδιοδρομία και το έργο τους.

Ο **πρόεδρος του ΚΙΣΕ** στην προσφώνησή του αναφέρθηκε στη σπουδαιότητα του βιβλίου του Φριντλέντερ, κυρίως στη σημερινή εποχή που αναβιώνει ο αντισημιτισμός και ο φανατισμός –με ακραία κρούσματα σε όλη την Ευρώπη: «Διαβάζοντας τον πρώτο τόμο του βιβλίου –‘Τα χρόνια των διώξεων’- μου ήρθαν στο νου καταστάσεις της πρόσφατης καθημερινής ζωής. Μήπως σήμερα, διερωτήθηκα, τηρουμένων φυσικά των αναλογιών, η Ευρώπη και όχι μόνον διέρχεται μία νέα περίοδο ρατσιστικής και αντισημιτικής βίας, που, μόλις 70 χρόνια από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, «μοιάζει» -εντός εισαγωγικών- με την εποχή εκείνη;». Ο κ. Αλμπάλας έκανε επίσης ιδιαίτερη μνεία στον εκδοτικό οίκο «Πόλις», τονίζοντας την ευρύτατη συλλογή σημαντικών εκδόσεων γύρω από εβραϊκά θέματα.

Μιλώντας για το βιβλίο, κοινή συνισταμένη των τριών εισηγητών που το παρουσίασαν ήταν ότι πρόκειται για ένα έργο τεράστιου επιστημονικού μόχθου που αναπτύχθηκε στη διάρκεια μιας 20ετίας. (Ο πρώτος τόμος «Τα χρόνια των διώξεων, 1933 – 1939» δημοσιεύθηκε το 1997 και ο δεύτερος «Τα χρόνια της εξόντωσης, 1939 – 1945» το 2007). Επίσης, από τους ομιλητές τονίστηκε η ιδιαίτερη σχέση του συγγραφέα με το Ολοκαύτωμα, καθώς ο ίδιος -ως παιδί εβραϊκής οικογένειας στην Πράγα- έζησε τους ναζιστικούς διωγμούς, την απώλεια των γονέων του στο Άουσβιτς και επέζησε κρυβόμενος σε καθολικό σχολείο. Ακόμη σημαντικότερη θέση στο έργο έχει η χρήση προσωπικών μαρτυριών, ημερολογίων, αλληλογραφίας παράλληλα με την αφήγηση. Έτσι, η παράθεση της προσωπικής εμπειρίας ενισχύει τη δυναμική του ιστορικού γεγονότος και δίνει στον αναγνώστη την ανθρώπινη διάσταση της ιστορίας. Αυτή καινοτόμος και αριστοτεχνική ένταξη του βιώματος στην ιστορία καθιστά το βιβλίο του Φριντλέντερ πολύτιμο, μοναδικό και ταυτόχρονα συγκλονιστικό.

Ο κ. **Σταύρος Ζουμπουλάκης** ανέλυσε το έργο μέσα από την ακαδημαϊκή αντιπαράθεση του Φριντλέντερ με τον ιστορικό Μάρτιν Μπρόζατ, ο οποίος είχε διατυπώσει την θεωρία της «ιστορικοποίησης του εθνικοσοσιαλισμού». Ο Μπρόζατ στο έργο του σχετικοποιεί τον ναζισμό, υποστηρίζοντας ότι στα χρόνια του εθνικοσοσιαλισμού επικράτησε μια «απολιτική κανονικότητα της καθημερινότητας» που στήριξε τον ναζισμό. Μέσα από την αλληλογραφία του με τον Μπρόζατ και τη μελέτη του έργου του, ο Φριντλέντερ, στο βιβλίο του «απαντά» στον Μπρόζατ αποδεικνύοντας ότι η περίοδος του εθνικοσοσιαλισμού που οδήγησε στο Ολοκαύτωμα, καθώς και η εγκληματική δραστηριότητα του Γ' Ράιχ, δεν είχαν τίποτα το τυπικό, τίποτα το κανονικό ή το συνηθισμένο. Ο Φριντλέντερ, εξήγησε ο κ. Ζουμπουλάκης, τοποθετεί το Άουσβιτς και τον αφανισμό των Εβραίων στον πυρήνα της μελέτης της ιστορίας, παραθέτοντας τη φωνή των θυμάτων παντού στο βιβλίο του.

Η κα **Ρίκα Μπενβενίστε** έκανε μια διεξοδική ανάλυση του έργου του Φριντλέντερ, αναπτύσσοντας την εισήγησή της γύρω από τη Νύχτα των Κρυστάλλων, την επέτειο της οποίας συμβολικά θέλησε να σηματοδοτήσει η εκδήλωση. Ξεκινώντας από το πώς ο ιστορικός παρουσιάζει στο βιβλίο του την αφορμή της Νύχτας των Κρυστάλλων, την κατασκευασμένη αυθόρμητη αντίδραση, το μέγεθος της βαρβαρότητας, τις αντιδράσεις ή την απουσία αντιδράσεων, η κα Μπενβενίστε έδωσε ένα παράδειγμα της πολυφωνικής ακρίβειας που διατρέχει το βιβλίο του Φριντλέντερ, παραθέτοντας τα γεγονότα αλλά και τις συμπεριφορές των θυμάτων και των διωκτών τους.

Ο κ. **Νίκος Μπακουνάκης** αναφέρθηκε σε μια άλλη πτυχή του βιβλίου: τη χρονική στιγμή ολοκλήρωσης και έκδοσης του έργου του Φριντλέντερ. Ο γνωστός δημοσιογράφος παρουσίασε και ανέλυσε τους λόγους για τους οποίους το έργο του Φριντλέντερ δεν θα μπορούσε να είχε ολοκληρωθεί νωρίτερα, τουλάχιστον όχι στην πληρότητα και την καθολικότητα με την οποία διατίθεται σήμερα στην 1.400 σελίδων επίτομη έκδοση.

Ξεκινώντας από τα ταμπού της δεκαετίας του '60-'70 για το θέμα Ολοκαύτωμα, τις δυσκολίες και την απόρριψη που αντιμετώπισε ο Χίλμπεργκ για την έκδοση του τότε (1961) μοναδικού έργου του, και ακολουθώντας την πορεία της ιστοριογραφίας μέσα από το βάρος των αποκαλύψεων της Δίκης της Νυρεμβέργης και της δίκης του Αϊχμαν, αλλά και την αρχική εσωστρέφεια των εβραϊκών κοινοτήτων, ο Φριντλέντερ καταλήγει στο ότι η ιστορική μελέτη που ήταν εστιασμένη στο ναζισμό, μόνο από τη δεκαετία του 1990 και έπειτα κατάφερε να μεταθέσει βάρος της στο έγκλημα της γενοκτονίας των Εβραίων.

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με ερωτήσεις του κοινού προς τους ομιλητές και συζήτηση.

Διαβάστε σχετικά:

- [Το Βήμα, 6.11.14](#)
- [Σχετικά στονιστότοπο τουΚιΣΕ](#)